

Україні номінальний ВВП становив 2982,9 млрд. грн, а ВВП у розрахунку на одну особу – 70210 гривень [6]. Проте, незважаючи на деякі позитивні зміни, загальний рівень доходів на душу населення у країні залишається вкрай низьким. Не вдалося подолати негативної тенденції зростання рівня розшарування населення. Рівень бідності в Україні в 2017 році складає 12%.

Несприятливі тенденції фінансової безпеки людини можуть стати каталізатором соціальних катастроф. Тому доцільно здійснювати корекцію соціальної стратегії та здійснювати пошук шляхів безпечного розвитку держави. Основними напрямками стратегії соціального розвитку повинні стати: інтенсивне формування середнього класу; державні гарантії мінімальних: заробітної плати, пенсій, виплат (по безробіттю та дитячих) не нижче прожиткового мінімуму; адекватний розрахунок прожиткового мінімуму; зміна податкового режиму стосовно фізичних осіб з метою перерозподілу доходів; ліквідація спадкової бідності.

Список використаних джерел

1 Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Вектор, 2010. – 277 с.

2 Папуша Н.С. Фінансова безпека особи: генезис / Папуша Н.С. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, випуск 19. – С. 230-234.

3 Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 № 2017-III – електронний ресурс – [режим доступу]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.

4 Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 № 966-XIV – електронний ресурс – [режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.

5 Прожитковий мінімум в Україні – електронний ресурс – [режим доступу]: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>

6 Державна служба статистики України – електронний ресурс – [режим доступу]: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 332 (015.8)

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Морозова Л.В., ст. викладач (НАНГУ)

Інституціональний підхід отримав широке поширення в сучасній економіці, що свідчить про його важливість при дослідженні.

Інститути виступають «фундаментальними факторами функціонування економічних систем в довгостроковій перспективі», а динамічна теорія «повинна спиратися на модель інституціональних змін» [1].

Інституціональна теорія «займається вивченням кінцевої загадки економіки: чому деякі країни здатні організувати своє економічне життя ефективно, в той час як інші країни не можуть забезпечити свій економічний ріст і навіть страждають від злиднів посеред достатку» [2].

Інституційна система являє собою історично обумовлену сукупність певним чином організованих соціальних інститутів, які перебувають у відносинах взаємозумовленості, взаємозамінності, взаємовпливу і проявляє себе як інтегральне явище.

Дослідимо напрямки впливу інституційної системи на економіку на основі вивчення і узагальнення поглядів, представлених в економічній літературі. Розглянемо найбільш важливі з них, що мають істотний вплив на процес економічного розвитку. Інституційна система [3]:

– забезпечує економічних агентів інформацією, необхідною для підприємницької діяльності, реалізації інвестиційних проектів, сприяючи зниженню виробничих і трансакційних витрат;

– формує систему взаємодії економічних агентів, що дозволяє уникати розподільних конфліктів, забезпечувати ефективні результати виробництва;

– визначає механізми захисту ринкової конкуренції від тенденцій до монополізації;

– створює відкритість, прозорість і прогнозованість економічної діяльності для підприємців, інвесторів, власників і суспільства в цілому;

– здійснює специфікацію прав власності;

– структурує економічне середовище, визначає заборонні рамки діяльності економічних агентів, обмежуючи їх свободу і свавілля, привносячи відповідну визначеність і прогнозованість;

– сприяє структурній оптимізації суб'єктів підприємницької діяльності, визначаючи оптимальне співвідношення великих, середніх і малих підприємств, що забезпечує реалізацію їхніх позитивних сторін і мінімізацію негативних, посилює синергетичний ефект їх взаємодії;

– формує необхідну мотивацію і стимули до трудової і підприємницької діяльності, їх спрямованість на досягнення ефективності, конкурентоспроможності та динамізму суспільного виробництва;

– обмежує діяльність економічних суб'єктів певними соціальними і екологічними рамками, в той же час відкриває нові можливості для функціонування і розвитку;

– забезпечує стабільність й еволюційний характер розвитку економіки за допомогою малих і поступових змін, які не виходять за рамки утвердження інституційного каркасу, оберігає його від дії руйнівних тенденцій;

– формує умови реалізації принципу взаємних стримувань і противаг, обмежує повноваження виконавчої влади в економічній сфері, виступаючи умовою захисту власності і ринкової конкуренції.

На основі теоретичного аналізу і практики економічних реформ в Україні, з урахуванням зарубіжного досвіду, ми прийшли до думки, що головним чинником у сучасній економіці виступає інституційна система. У цьому зв'язку актуальним є твердження, що «який би не був фактор, що робить вплив на процес спільної діяльності людей і його результати, він діє через інститути і завдяки інститутам» [4].

Визначальний характер інституціональної системи в сучасному економічному розвитку обумовлюється

наступними обставинами:

– підвищені вимоги до якості людського капіталу, що викликає істотні зміни в інститутах освіти, охорони здоров'я та інших, що забезпечують позитивну динаміку якості життя;

– інноваційний характер економіки вимагає адекватної системи інституційної підтримки, що включає захист прав власності, зниження адміністративних бар'єрів та розвитку конкуренції;

– розвиток спеціалізації і поділу праці, що підвищує вимоги до інститутів регулювання;

– ускладнення господарських відносин і поява нових видів ризиків, що передбачає вдосконалення інститутів управління ризиками, моніторингу економічних, соціальних та екологічних процесів;

– посилення ролі інформації та інформаційних технологій, що підвищує значимість інститутів, що представляють інформацію про діяльність організацій та гарантують їх достовірність і прозорість;

– диверсифікація економіки, що залежить від якості та стабільності інституційного середовища.

Список використаних джерел

1. Норт Д. К. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки /К. Норт. – К. : Основа, 2000.

2. Ткач А. А. Інституціональна парадигма теорії ринкової інфраструктури. Економіка розвитку / А. А. Ткач. – Х. : ХДЕУ, 2005. – № 1. – С. 89 – 93.

3. Чухно А. А. Твори у 3 т. Т. 3: Становлення еволюційної парадигми економічної теорії / А. А. Чухно; НАН України. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук.-дослід. фін. ін-т при М-ві фін. України. – К., 2007.

4. Blaug Mark. Metodologia ekonomii / Mark Blaug; przeklad B. Czarny. – Wydawnictwo Naukowe PWN. – Warszawa, 1995.